

Мисли глобално, действай локално!

В КРАЯ НА АВГУСТ В ПРАГА ПРИСТИГНА НОВИЯТ ДИРЕКТОР НА БЪЛГАРСКИЯ КУЛТУРЕН ИНСТИТУТ – ГАЛИНА ТОДОРОВА. ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ ИНТЕРВЮТО, В КОЕТО ТЯ, С ИЗКЛЮЧЕНИЕ НА ЕДНО ИЗРЕЧЕНИЕ (С КОЕТО СМЕТНА, ЧЕ Е ОТДАЛА ДЪЛЖИМАТА ДАН), ДЕЛИКАТНО ЗАБРАВИ СЕБЕ СИ И СПОДЕЛИ ВИЖДАНИЯТА СИ ЗА ПРЕДСТАВЯНЕТО НА БЪЛГАРСКАТА КУЛТУРА В ЧЕХИЯ.

Галина Тодорова (вдясно) открива вечерта, посветена на издателство „МаК“.

Какво означава според Вас да представлявате една балканска култура пред обществеността на страна в центъра на Европа?

В „Българското възраждане“ покойният проф. Николай Генчев казваше, че балканската култура се отличава, както с чувството си за красота, така и с интуицията на разума. На балканската култура, допълваше той, също така е присъща не изначалната оригиналност,

а оригиналното съчетание на свое и чуждо. Бих добавила също още няколко факта от историята. И Чехия, и България са били част от две империи, които се разпадат след Първата световна война. В границите на Австро-Унгарската империя Чехия е съществувала заедно с още 10 други националности, а в Отоманската империя българите са съжителствали с 16 други народи. В този смисъл не мисля, че българската култура труд-

но е била и ще бъде възприемана в Чехия, независимо че тя е държава в сърцето на Европа, а България съчетава в себе си европейската и източните цивилизации. Още повече културните взаимоотношения между двете страни имат дълга история, която е достатъчно известна, за да се съсредоточавам върху нея. Чехът Константин Иречек е министър на Народното просвещение в България в периода 1881–1882 г., и пише „История на българите“ с подкрепата на много българи... Но трябва да гледаме напред. Аз съм космополит като мислене, и родолюбива като чувствителност. Не считам, че тези качества си противоречат. Напротив. Придържам се към една известна максима – „Мисли глобално, действай локално“.

Кои са постижения на съвременната българска култура, които имате намерение и възможност да представите в Чехия?

Културните приоритети на всяка държава са изключително динамични, и в различните моменти, най-ярките културни постижения се концентрират в няколко основни творчески направления. Това, към което ще се стремя, е както да осигурявам изява на водещите постижения в различните жанрове в момента, така и с помощта на хората на изкуството и културата, с които общувам в България и Чехия, (пък и с всеки който има мнение по тези въпроси) да успее да уловя кои културни тенденции в България ще се превърнат в значими естетически факти в близко бъдеще. За да мога да представя първо в Чехия това, което в България предстои да се превърне в културно постижение. Трудно е, но не и невъзможно. Не бива, ми-

По време на вернисаж в галерията на Института.

С българската актриса Надя Тодорова.

сля аз, да оставаме само в обхвата на предишните и настоящи културни събития в България. При представянето на една национална култура, винаги трябва да се мисли с няколко хода напред, за да може да се съчетае непреходността на значимите артефакти от миналото, с проактивно предвиждане и представяне на тези, които тепърва са в зародиш.

Трябва ли да се „разпиляват“ средства за култура в комерсиалния свят, в който живеем?

Мога естествено да ви кажа колко важни са парите, инвестирани в културата. Но ще бъде банално. За това ще развия друга теза. Културата уникално изобретява универсални същности. Всяко изобрете-

ние, независимо дали е в науката или културата, представлява мултиплициращ елемент от развитието на цивилизацията. Има един отдавна известен парадокс. И той се състои в това, че ако например Нютон не беше открил гравитацията, някой физик, рано или късно, щеше да го направи. Но ако Моцарт не беше композирал произведенията си, никой друг не би могъл да го направи като него. Впрочем именно поради това, Нобеловите награди се връчват не само за постижения в науката, а и в изкуството. Карел Чапек в социално-фантастичния си роман „Фабрика за Абсолют“, разказва за изобретението на един Карбурагор, който произвежда Абсолют. Научните постижения винаги са имали претенциите, че създават някакъв абсолют, чрез определено изобретение или теория. Културните постижения от своя страна се противопоставят на абсолюта. Културата ни

освобождава от ареста на прагматизма. Но така или иначе парите са неотменима част от съществуването на цивилизацията, тоест – неотделими, както от икономиката, така и от културата. Достатъчно е само едно изречение на шефа на федералния резерв на САЩ или на Централната Европейска банка, и борсовите пазари полудяват. Но също така е достатъчно и едно изречение на известен авторитет, в която и да е сфера на културата, за да настъпи смут или възторг в общественото мнение. А силата на общественото мнение, едва ли е по-малка от силата на финансовите институции. Има и още една голяма разлика. Културните кризи, винаги са последвани от финансови. А финансовите кризи,

доста често, водят до културно възраждане. Е, парите, разбира се, са важни. Казват, че тяхното най-ценно качество се състои в количеството им. За феномените на културата е точно обратното. Най-важните качества на тези феномени са в неповторимостта им.

Преживяхте ли културен шок от престоя си в Чехия досега?

Не, разбира се. По-скоро очаквам Българският културен институт да предизвика културен шок в Прага. Шегувам се разбира се, не си падам по шокотерапии.

Умеете ли да отстоявате думата си?

По-скоро отстоявам позиции и нося отговорност за думите и действията си.

Коя е Галина Тодорова?

Е, не съм наивник на средна възраст. Привързана съм, като всяка жена към дъщеря си и съпруга си. Обичам движението и действието. Мразя и се пазя от злоупотребите във всичките им форми. Държа на мярката, което не означава, че не съм свободен човек и имам претенции към тези, които не понасят умереността. Толерантна съм към ексцентричността, макар да не ми е присъща. И не обичам да говоря за себе си.

Ако трябваше да промените нещо в живота си, какво би било то?

Нищо.

Правила ли сте нещо неразумно в живота си?

Да, но няма да ви кажа какво. Още повече, че впоследствие се оказа, че всъщност е било много разумно.

Има ли въпрос, който пропуснах да Ви задам?

Да. Той пак е свързан с парите. Не трябва ли парите за култура да се насочат по-скоро към хората, които изпитват лишения и животът им е под въпрос всеки ден? Кое по-важно? 10 000 гладуващи или едно художествено произведение, или 10 000 произведения на изкуството, спрямо страданието на един човек? Аз нямам отговор на този въпрос. ■